

Хитра О. В., к.е.н., доцент
*Хмельницький університет управління та права імені
Леоніда Юзькова
м. Хмельницький, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-194-7-13>

ІНТЕГРАЦІЙНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Туристично-рекреаційна система являє собою сукупність взаємодіючих елементів, структур і явищ, які спрямовані на забезпечення туристських і рекреаційних потреб суспільства. Це сукупність мереж підприємств різних субгалузей туристичного господарства, що володіють як інтегральними, так і власними закономірностями розвитку з погляду територіальної диференціації економіки [1, с. 53–54]. Системність туризму пов'язана зі взаємодією різних суспільних інститутів, які надають комплексні туристичні послуги. Принциповим є те, що дії кожного із суб'єктів впливають на поведінку інших, однак жоден з них не може контролювати функціонування цілісності системи [2, с. 90–91]. Так само компоненти туристично-рекреаційного потенціалу (економічна, соціальна, природна) є відносно автономними, однак утворюють між собою стійкі взаємозв'язки і є взаємозалежними в межах туристично-рекреаційних систем і дестинацій [3, с. 14]. Все це дозволяє дійти висновку про визначальну роль інтеграційних процесів у підвищенні або зниженні ефективності функціонування означеної системи.

Ефект спільних дій, що спостерігається під час інтеграції, є джерелом синергічного ефекту внаслідок успішного комбінування факторів виробництва, ринкових сил, знань,

інформації, відносин у сфері туризму, що підкріплюється економічною владою у вигляді управлінських рішень.

У цьому контексті синергетичного змісту набуває мета створеної свого часу Національної туристичної організації: розробити постійно діючу мережу-платформу об'єднання регіональних, міських і галузевих туристичних організацій для підвищення якості національного туристичного продукту, розвитку системи професійних знань і підготовки фахівців, а також всього комплексу маркетингу туристичного бренду України [4, с. 56].

У туристичній галузі однією з форм інтеграції є кластер (рис. 1), що передбачає поєднання державних програм та приватних проєктів в одній системній моделі, сприяє залученню громади до розв'язання соціальних проблем, підвищенню ефективності використання коштів у регіонах. Основне завдання такого поєднання – досягти якісно нового рівня конкурентоспроможності на ринку туристичних послуг за рахунок спільних бізнес-інтересів та координації дій членів кластера [5].

Основними перевагами туристичного кластера є: взаємовигідне співробітництво (обмін інформацією, технологіями, досвідом, підвищення кваліфікації працівників); ефективне використання ресурсів; підвищення інвестиційної привабливості територій; розширення асортименту туристичних послуг та підвищення їх якості; підвищення прибутків учасників; створення нових робочих місць [6, с. 312–313].

Одним з інструментів забезпечення сталого розвитку територій, який передбачає високий рівень інтеграції зусиль стейкхолдерів і ґрунтується на принципах не тільки економічної ефективності, але й екологічності, соціальної відповідальності бізнесу, є публічно-приватне партнерство (рис. 2).

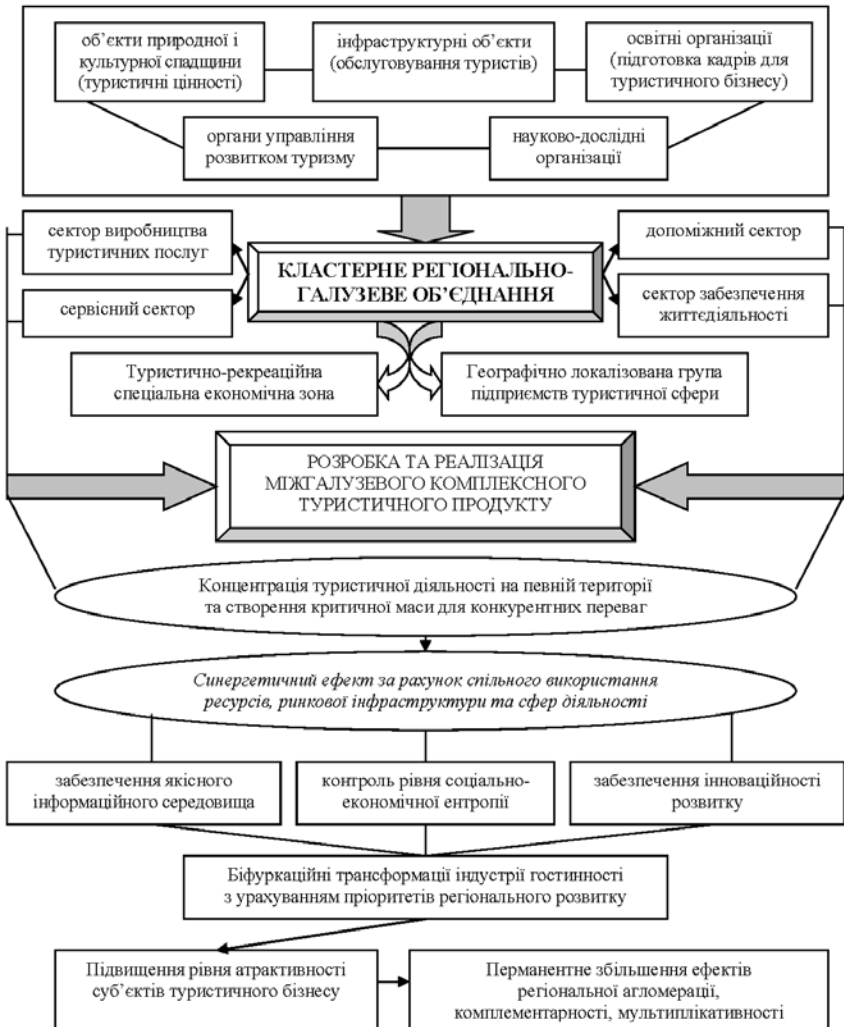

Рис. 1. Логіка виникнення синергетичного ефекту в межах туристичного кластера

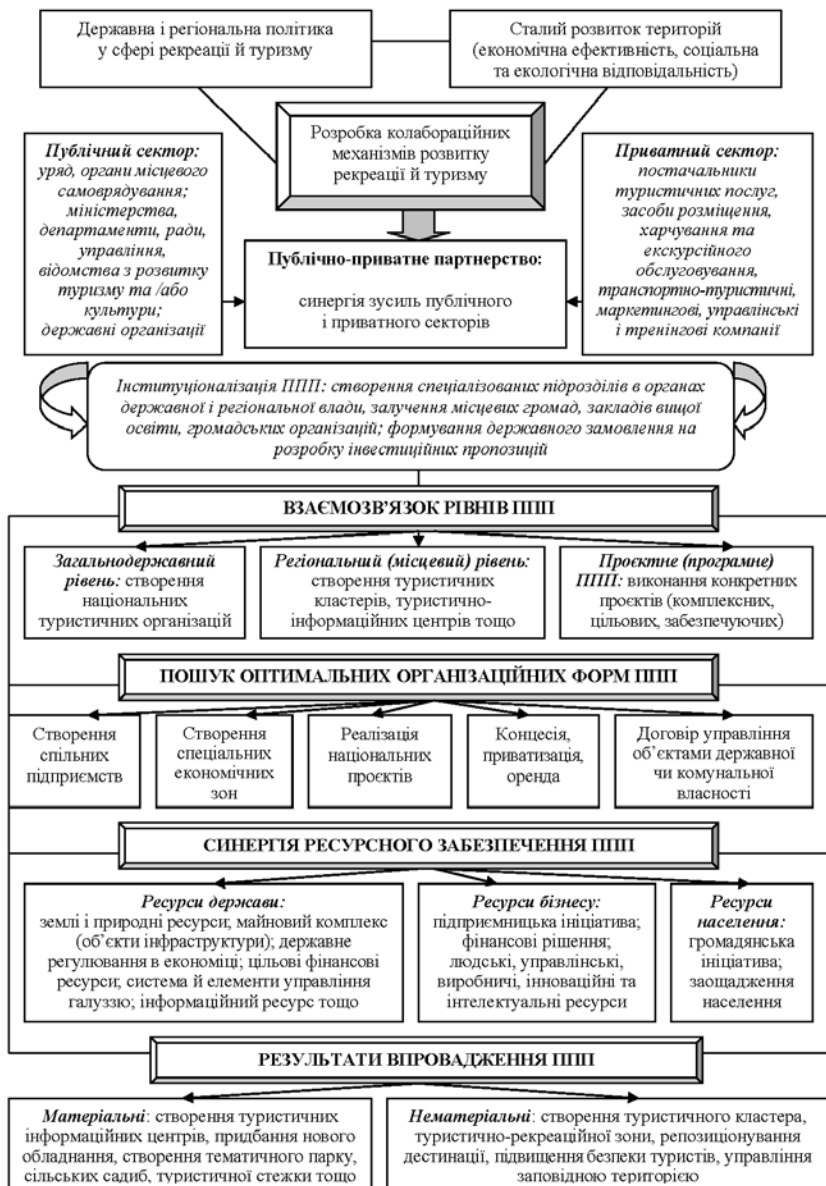

Рис. 2. Логіка виникнення ефектів інтеграційної синергії в рамках публічно-приватного партнерства у сферах рекреації й туризму

Введення публічно-приватного партнерства до багатокомпонентної основи туристичного кластера дозволяє досягти додаткового синергічного ефекту завдяки: координації спільних дій, посиленню обміну інформацією, досвідом, інноваційними технологіями, спільному використанню обслуговуючих інфраструктурних об'єктів; підготовці та підвищенню кваліфікації кадрів туристичного обслуговування; наявності людських ресурсів відповідної кваліфікації; впровадженню особливих режимів оподаткування, інвестування, правового регулювання, надання субвенцій [5].

У програмах Європейської Комісії сталість розвитку індустрії туризму нерозривно пов'язана з виробленням спільних стратегій розвитку туризму в транскордонних регіонах, формуванням мережових зв'язків і налагодженням транскордонного співробітництва, яке передбачає встановлення взаємовідносин між суб'єктами господарювання, територіальними громадами, місцевими органами виконавчої влади, громадськими організаціями з відповідними інститутами інших держав щодо реалізації спільних рішень у сфері туризму.

На транскордонному ринку туристично-рекреаційних послуг відбувається взаємодія туристичних і рекреаційних підприємств суміжних регіонів двох сусідніх країн, туристів, рекреантів та органів транскордонного співробітництва. Специфікою пропозиції спільного туристичного продукту є об'єднання зусиль кількох сторін у його просуванні на європейському і світовому ринках [7, с. 64].

Таким чином, інтеграційні процеси містять потужний синергетичний потенціал, практична реалізація якого дозволяє досягати стратегічних цілей розвитку сфери рекреації й туризму України та її окремих регіонів, що,

водночас, синхронізуються з пріоритетами європейської інтеграції та глобалізаційними тенденціями на ринку туристичних послуг.

Література:

1. Макара О.В., Гарасюк Д.М. Теоретичні основи формування територіальних туристично-рекреаційних систем. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2014. № 2. С. 53–58.

2. Благун І.С., Гонак І.М. Концептуальні основи формування територіальної рекреаційної системи. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Серія «Економічні науки»*. 2014. Вип. 4. С. 86–96.

3. Мармуль Л.О. Визначення ефективності функціонування рекреаційних підприємств та відтворення їх ресурсів на засадах системно-структурного аналізу і синтезу. *Агросвіт*. 2019. № 11. С. 10–15.

4. Кравцова А.В. Управління розвитком туристичної галузі через реалізацію механізмів державно-приватного партнерства. *Економічний аналіз*. 2017. Том 27. № 4. С. 53–58.

5. Панасюк В.І., Арбузова Т.В. Публічно-приватне партнерство у сфері туризму як чинник соціально-економічного розвитку сільських територій. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 8. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1719> (дата звернення: 04.02.2022).

6. Гальцова О.Л., Юрченко Н.І. Основні аспекти туристичної галузі України в період євроінтеграції. *Приазовський економічний вісник*. 2019. № 4 (15). С. 310–313. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/4_15_uk/50.pdf (дата звернення: 04.02.2022).

7. Біланок О.П. Транскордонні туристичні ринки: концептуальні засади дослідження та розвитку. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2017. Вип. 6. С. 63–66. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2017_6_17 (дата звернення: 04.02.2022).